Jaargang 114. Zondag, 16 September 1855. No. 112.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

HERBESTEDING.

Op MAANDAG den 24sten September, des middags te 12 uur, in een der vertrekken van het Provinciehuis te *Groningen*, zal, door den COMMISSARIS DES KONINGS in de Provincie *Groningen*, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der LEDEN van de GEDEPUTEERDE STATEN, onder nadere goedkeuring, worden herbesteed:

De levering van 300 tonnen Baggerturf, ten dienste van het Provinciaal Bestuur van Groningen.

Deze Herbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving.

De Voorwaarden, waarnaar de Herbesteding zal plaats hebben, zullen van af heden in het Provinciehuis te *Groningen* ter lezing liggen; terwijl ieder Monster, ten getale van 10 Turven, in een' Zak, vóór den 23sten dezer in het Provinciehuis moet worden bezorgd.

Bij ieder Monster zal een afzonderlijk Inschrijvings-Biljet moeten worden overgelegd, van buiten voorzien van dezelfde Merken als het Monster.

De Inschrijvings-Biljetten moeten zijn op zegel, en inhouden den naam, het beroep en de woonplaats van den Inschrijver en die zijner Borgen, de vermelding van het Veen, waaruit de Turf gegraven is, en den Prijs, *voluit geschreven per Ton*, waarvoor dezelve, overeenkomstig het daarbij overgelegd Monster, wordt aangeboden.

Die Biljetten moeten zijn onderteekend door den Aannemer en zijne Borgen, behoorlijk zijn gesloten en voorts op de buitenzijde met het opschrift: *Inschrijvings-Biljet voor Baggerturf*, moeten zijn voorzien.

GRONINGEN, 14 September 1855.

De Commissaris des Konings in de provincie Groningen:
Bij deszelfs afwezen,
Het Lid van Gedeputeerde Staten: J. HOMAN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen*, als daartoe door den Heer LUITENANT KOLONEL, eerstaanwezend Ingenieur alhier verzocht, brengen ter algemeene kennis, dat, te beginnen van den **17den dezer maand**, de **PASSAGE** over de **Brug** over de **Gracht** bij het **Kleine-poortje**, en die over de **Brug** bij de **Boteringepoort**, wegens daaraan te doene VERNIEUWING en HERSTELLINGEN, zal zijn **GESTREMD**, bij het *Kleine-poortje* gedurende ongeveer **zeven**, bij de *Boteringepoort* gedurende **twee weken.**

GRONINGEN, 10 September 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen*, — gelet op het daartoe strekkend verzoek van den Heer LUITENANT KOLONEL, Eerstaanwezend Ingenieur te *Groningen*, — maken bij deze de Ingezetenen, die zulks mogt aangaan, in hun belang opmerkzaam, dat, in gevolge de wet van den 21sten December 1853 (*Staatsblad* no. 128), het **BOUWEN of VERANDEREN van GEBOUWEN of GETIMMERTEN** binnen den afstand van **600 El** van de Vesting *Groningen*, hetzij geheel of gedeeltelijk is **verboden**, of wel niet kan worden **uitgevoerd**, zonder dat daarvan vooraf aan de **bevoegde autoriteit kennis** is gegeven; — wordende zij mitsdien gewaarschuwd om te dezer zake vooraf de noodige **inlichtingen** in te winnen bij den heer LUITENANT KOLONEL voornoemd, die zich tot het geven dier inlichtingen bereid heeft verklaard.

GRONINGEN, 13 September 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

GRONINGER STRAATVUILNIS.

PUBLIEKE VERKOOPING op **Woensdag den 19den September 1855,** ten Huize van de Wedw. KOOPS, te *Zuidbroek.*

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND. — TURKIJE.

Omtrent het groote feit van den dag, de ontruiming van het zuiderdeel van Sebastopol door de Russen en het bezetten daarvan door de geallieërden, zijn geene nadere bijzonderheden bekend geworden. Alleen hebben wij nog bij de eerste telegrafische depêches, die de overwinning vermelden, de bevestigende tijding te voegen van den Sardinischen generaal *La Marmora*, luidende: „De algemeene storm, gisteren tegen Sebastopol ondernomen, is met een schitterenden uitslag bekroond. De Malakofftoren is door het legerkorps van den generaal *Bosquet* bemagtigd. Ofschoon onze soldaten geen deel aan den storm genomen hebben, zijn nogtans 40 hunner manschappen buiten gevecht gesteld, terwijl zij in de loopgraven waren. De Franschen en Engelschen hebben met waren heldenmoed storm geloopen. Gedurende den nacht hebben de Russen zich verwijderd, na de stad verbrand te hebben, de verdedigingswerken en de gebouwen in de lucht te hebben doen springen en hunne laatste schepen te hebben doen zinken."

Ook heeft nog generaal *Simpson* aan lord *Panmure* in eene depêche, gedagteekend van Woensdag den 12den Sept., berigt, dat de Russen al wat van hunne vloot nog overig was vernield hebben, zoodat niet één Russisch schip in de haven van Sebastopol meer ligt. De Engelsche opperbevelhebber geeft tevens aan den minister van oorlog kennis, dat het verlies der Engelschen, *alléén aan officieren*, 26 dooden en 113 gekwetsten bedraagt.

Men erkent onbewimpeld, dat de geallieërden een buitengewoon voordeel hebben behaald, terwijl het niet kon worden vermoed, dat de bemagtiging van den toren van Malakoff aanleiding zou hebben gegeven, dat de Russische generaals, die last hadden om Sebastopol voet voor voet te verdedigen, de voorstad van de Karabelnaja, in welke de militaire haven, het arsenaal, de dokken en de verdere groote maritime etablissementen zijn gelegen, zouden hebben verlaten, en ook de nog overig gebleven Russische linieschepen en stoomvaartuigen zouden hebben verbrand.

De *Moniteur*, het Fransche regeringsblad, vat in weinige woorden de groote gebeurtenissen, welke door het leger zijn verrigt aldus te zamen: Val van Sebastopol, vernieling der Russische vloot. Den 8sten waren de geallieërden meester van den Malakofftoren; tegen het vallen van den avond gaven de belegerden de verdediging op en ontruimden in allerijl Sebastopol, om den zeeboezem tusschen hen en onze troepen te stellen. Den 9den leverde de stad niets op dan het tooneel van een uitgestrekten brand. De Russische schepen, door onze bommen gespaard, zijn door den vijand zelven in den grond geboord.

Eene beschrijving van de dagen van den 8sten en 9den September, waarop de inneming geschied is, van de hand van den heer *Saint Ange*, moge verkort hier eene plaats vinden Zij is eene ontleding van de drie achtereenvolgende depêches van generaal *Pélissier*, waarop hij dan verder zijne beschouwingen bouwt.

Hij ontwikkelt daarbij den loop der zaken, voor zoo verre men dien heeft kunnen volgen, en roemt zeer de onversaagdheid en moed, welke de troepen moeten bezield hebben, om eenen storm als deze, die 6 maal herhaald moest worden, te kunnen doorstaan, en dat nog wel op klaar lichten dag, iets, waarvan bijna geen voorbeeld is. Eerst spreekt hij over de bemagtiging van den Malakofftoren, en gaat daarna voort: „Men moest wel denken en wist het zelfs met zekerheid, dat de Russen achter den Malakofftoren talrijke werken en batterijen hadden opgeworpen; dat de straten en de groote gebouwen der voorstad geretrancheerd waren en dat de Russische generaals, in één woord, in stelligen last hadden, om het terrein voet voor voet te verdedigen. Evenwel zien wij hen, als door een panischen schrik bevangen, geheel de Karabelnaïa en de schepen aan de vlammen prijs geven.

„Die storm op helderlichten dag is een der bewonderenswaardigste geweest, dien men in de krijgsgeschiedenis vinden kan; evenmin zal men een beleg vinden, dat met dat van Sebastopol kan vergeleken worden. Men kan zich denken al wat onze soldaten daarbij aan stoutmoedige dapperheid hebben moeten ontwikkelen, wanneer men zich de nederlaag herinnert, die zij den 18den Junij voor denzelfden Malakofftoren leden, eene nederlaag, die thans zoo roemrijk wordt gewroken.

„Maar indien de storm der Franschen ditmaal slaagde, de fortuin heeft zich daarentegen gekeerd ten aanzien van de drie bestormingen, die gelijktijdig werden gerigt tegen den grooten Redan door de Engelschen, en tegen het bastion van de Carenage en het centrale bastion door de Franschen. Onze geallieërden hadden, volgens de depêche, het vooruitspringende werk van den Redan met hunne gewone onversaagdheid veroverd; doch vóór dat zij daarin vasten voet konden zetten of zich daarin op eene voegzame wijze konden retrancheren, dwong hen het vuur der batterijen van de tweede verdedigingslinie en een aanval der Russische kolonnes tot den aftogt. Hetzelfde was met het bastion van de Carenage het geval, dat de Franschen reeds veroverd hadden, doch dat zij weder moesten ontruimen onder het vuur eener ontzaggelijke artillerie. Wat den aanval en zelfs de twee aanvallen betreft tegen het centrale bastion, ter linkerzijde der loopgraven, — de depêche bepaalt zich er bij met het noemen van dat feit zonder dat men de redenen weet, die dien aanval deden mislukken. Welligt waren de verdedigingsmiddelen des vijands nog niet genoegzaam vernield door het kanon en de bommen. Indien de storm op het centrale bastion had kunnen gelukken even als die op den Malakofftoren, dan zouden wij thans welligt even zoo meester wezen van de stad als van de Karabelnaïa.

„De aanvallen werden, zoo als men ziet, uitgevoerd op een uitgestrekt front tegen vier bastions, welke men kan beschouwen als de sterkste van die ruimte, met uitzondering van het Mast-bastion (no. 4 bij de Russen). Van de vier aanvallen schijnt een enkele mislukt te zijn, die op het groote centrale bastion (no. *5*). Twee andere waren eerst gelukt, men had den Redan van den Carenage (no. 1) en het vooruitspringende werk van den grooten Redan (no. 2) genomen, doch deze beide werken heeft men niet kunnen houden. In weerwil van dat gedeeltelijk gelukken, moet men niet vergeten dat die twee werken stormenderhand ingenomen en gedurende eenigen tijd bezet geweest zijn. De bezetting van den Malakofftoren heeft den volgenden dag den vijand moeten noodzaken ze te ontruimen

„Deze groote bestormingen, op klaar lichten dag gelijktijdig op de belegeringsfronten ten uitvoer gebragt, waren wel geschikt een' diepen indruk te weeg te brengen op de verdedigers van Sebastopol en te gelijker tijd een' geheel tegenovergestelden op het geallieërde leger."

Daarna bespreekt hij de tweede depêche, betreffende de Karabelnaïa. Hij zegt daarin o. a.: „De toren, het bastion Korniloff en alle kleine schansen, in den dag van den 8sten door de Franschen genomen zijnde, hadden zij den geheelen nacht om er zich in te versterken, en de kanonnen en mortieren te plaatsen, die den 9den gevuurd zullen hebben, terwijl men uit de belegerings-batterijen bommen en houwitsers over de hoofden onzer soldaten in de voorstad deed regenen.

„Daar de vijand door ons bombardement uitgeput en gedesorganiseerd was, zal men zich tirailleurswijze naar het binnenste der voorstad hebben gewend, en de Russen, ontmoedigd door het verlies van hun voornaamste verdedingswerk, zullen geen weerstand hebben kunnen bieden aan dien onwederstaanbaren aanval. Toen lieten zij hunne mijnen springen; een bewijs dat zij het opgaven, en die mijnen hebben ons niet veel schade kunnen berokkenen, zoodra de eerste de overige kenbaar had gemaakt.

„Volgens de derde dépêche van generaal *Pélissier*, welke naar het bij de dagteekening gevoegde uur, de tweede moest zijn, zoude het voordeel nog grooter, nog onverwachter zijn, dan men had durven gelooven. Het is niet alleen in de Karabelnaïa, dat de Russen hunne verdedigingswerken hebben doen springen. Dit moet eveneens het geval zijn geweest tegenover onze linkerliniën van aanval, namelijk bij de bastions der stad zelve.

„Hetgeen wij gezegd hebben aangaande de groote voordeelen, welke ons onmiddellijk de beheerschende positie van Malakoff verschafte, door ons de inneming van de geheele voorstad en de haven te vergemakkelijken, wordt duidelijk door de maatregelen van vernieling, genomen door prins *Gortschakoff*, die eensklaps er aan wanhoopte de plaats langer te kunnen verdedigen.

„Sebastopol zoude dus gevallen zijn door de inneming van een zijner bastions en ten gevolge van een slag van twee dagen in het binnenste gedeelte der maritieme voorstad door onze soldaten met een' onoverwinnelijken moed geleverd"

Betreffende het aantal gewonden en gesneuvelden loopen de geruchten natuurlijk nog al uiteen; de Fransche regering geeft het aantal voorloopig op 4000 man op, en zouden het getal der gekwetsten 7- à 8000 zijn; er zijn ook opgaven waarbij dat getal op 14- à 15,000 man gesteld wordt. De Franschen verloren drie generaals, en naar men zegt, zijn niet minder dan 13 Fransche generaals gekwetst. De generaal *Bosquet*, die de bestorming van Malakoff leidde, is ligt gekwetst, ook de generaal *Mac Mahon* en de generaal *Bourbaki;* de generaal *Pélissier* verloor een van zijne adjudanten, die aan zijne zijde sneuvelde. Het dagblad *the Post*, hetwelk met de regering in betrekking staat, meldt, dat het verlies, hetwelk het Britsche leger bij den aanval op de Redan geleden heeft, op 2000 gesneuvelden en gekwetsten gesteld moet worden. — De *Globe* voegt daarbij, dat onder dit getal 5- à 600 gesneuvelden begrepen zijn. De Russische verliezen zijn ongetwijfeld niet minder aanzienlijk geweest dan die der geallieërden, en afgaande op de bij gissing opgemaakte berekening, dat den 8sten September van weerskanten 25,000 man buiten gevecht gesteld zijn, kan men zich daarvan een denkbeeld maken. Met zekerheid is echter omtrent de geledene verliezen nog niets bekend.

Eene depêche van den generaal *Pélissier*, gedagteekend den 11den September, meldt nu echter, dat het verlies der Franschen bedraagt aan gewonden, die in de ambulances zijn gebragt 4500, waaronder 450 officieren, Het was onmogelijk om nog met eenige zekerheid het aantal dooden op te geven; dit zou echter het gewone gemiddelde getal niet overtreffen, namelijk een derde der gewonden.

(Lord *Panmure* heeft aan de dagbladen reeds het aantal officieren, die bij den aanval op het Redan gesneuveld en gewond zijn, opgegeven. Gedood zijn er 26 en gewond 113, waaronder 3 generaals. Onder de gesneuvelden telt men 3 luitenant-kolonels, 10 kapiteins, 10 luitenants, 1 vaandrig en 1 onder-intendant.

Gevaarlijk gekwetst zijn: 2 luitenant-kolonels, 2 majoors, 3 kapiteins, 9 luitenants en 1 vaandrig; ernstig zijn gekwetst: 6 luitenant-kolonels, 3 majoors, 14 kapiteins, 28 luitenants en 3 vaandrigs; zwaar gekneusd zijn 2 luitenants, en ligt gekwetst: 3 generaals *(van Straubenzee, Shirley* en *Warren)*, 1 kolonel (*Herbert*), 1 luitenant-kolonel, 6 majoors, 9 kapiteins en 21 luitenants. Bij het appel miste men verder 1 luitenant.)

Zoo als te begrijpen is, houden de buitenlandsche bladen zich, na deze gewigtige gebeurtenis, reeds bezig met de gevolgen daarvan na te gaan en in het bijzonder met de vraag, hoedanig thans de gang der krijgsoperatiën in de Krim zal zijn.

„De Parijsche *Constitutionnel* besluit een artikel over de jongste wapenfeiten in de Krim met de volgende beschouwingen: „Het bloed onzer heldhaftige landgenooten is te Sebastopol niet te vergeefs vergoten; het heeft een einde gemaakt aan de inspanningen en ontberingen van ons leger; het heeft den nationalen roem met onvergankelijke lauweren versierd; het heeft aan onze wapenen en onze staatkunde eene schitterende overwinning bezorgd. De vermeestering van Sebastopol is, op zich zelve een hoogst gewigtig feit; Rusland verliest daardoor de vrucht van eene zeventigjarige krachtsinspanning, onnoemelijke schatten en zijne gansche militaire marine. Maar dit alles is niets in vergelijking met de politieke gevolgen van dit wapenfeit. Wat wordt er thans van de verwachtingen en plannen, die op den tegenstand der Russen en het mislukken van de ondernemingen der geallieërden gegrond waren? Het kanon, dat den laatsten wal van Sebastopol heeft vermorseld, weêrgalmt door geheel Europa, en zal meer dan alle protocollen afdoen om èn de kleinmoedigen gerust te stellen èn de weifelenden tot het nemen van een besluit te bewegen."

Het ministeriële Londensche avondblad bevat een vertoog over de vermoedelijk te verwachten politieke gevolgen der vermeestering van Sebastopol, waaraan het volgende ontleend wordt: „Het Russische overwigt in de Zwarte zee is vernietigd, maar wij hebben nog niet vernomen, dat Rusland voorwaarden van vrede voorgesteld heeft, die eenen waarborg zouden opleveren, dat het zijne aanrandende politiek in Europa wil laten varen. Wij hebben thans door de kracht der wapenen die positie verkregen, welke door de vier waarborgpunten verzekerd zou geweest zijn, indien Rusland ze aangenomen had zoodanig als zij door Oostenrijk zoowel als door de Westersche mogendheden werden uitgelegd." Na verder de hardnekkigheid van Ruslands tegenstand aangetoond te hebben en dat het overwonnen Rusland geen regt meer heeft om dezelfde voorwaarden te vorderen, die aangeboden werden, toen het nog in zijne volle kracht was, komt het tot het besluit, dat het thans niet alleen eene geschikte gelegenheid, maar ook pligt is om nog meer te vorderen, nu Rusland zich zoo hardnekkig in zijne kwade bedoelingen betoond heeft. Daarbij komt dat Rusland, schoon in het zuiden geknuikt, in het noorden nog stand houdt; en dat de gouvernementen, die hunne sympathiën voor Rusland te ondubbelzinnig aan den dag hebben gelegd, nog niet getoond hebben in te stemmen met de beslissing, die de Goddelijke Voorzienigheid door de roemrijke overwinning der verbonden legers ten voordeele der Westersche mogendheden uitgesproken heeft."

De *Morning Chronicle* is van oordeel, dat de verovering van het noordelijk gedeelte van Sebastopol nog niet zoo vlot gaan zal, en beschouwt deze taak als de moeijelijkste helft van het werk. Volgens dit blad, zijn de meeste officieren, welke op die plaats waren, van oordeel, dat dit gedeelte door een bombardement niet te bemagtigen is en dat het volstrekt noodig is het van alle kanten in te sluiten.

Daarentegen beweert de *Times* in een artikel het waarschijnlijke, dat de Russen of de noordelijke forten nog eenigen tijd zullen verdedigen, of dat zij ook deze werken zullen ontruimen, ten einde hun leger te redden, daar hunne krijgsmagt zich thans in een' zeer gevaarlijken toestand bevindt, in een schiereiland, hetwelk geene versterkte positie, geene middelen tot onderhoud der troepen, en met uitzondering van eene beperkte landstreek, geen water oplevert. Het dagblad acht het daarom hoogst waarschijnlijk, dat prins *Gortschakoff*, zijne netelige positie beseffende, weldra tot een' algemeenen terugtogt zal overgaan en de Krim niet langer houdbaar zal achten.

Nu Sebastopol voor een groot gedeelte genomen is, zal het niet van belang ontbloot zijn de dagteekeningen bijeen te hebben van de gewigtigste gebeurtenissen, die in den oorlog in de Krim zijn voorgevallen. Het zijn de volgende:

4 Sept. 1854. Inscheping te Varna van het Fransche leger (25,000 man) en het Turksche leger (8000 man).
9 Sept. De vloot met het Engelsche leger (25,000 man) aan boord, voegt zich bij het Slangen-eiland bij de Turksch-Fransche vloot.
14 Sept. Ontscheping der geallieërde troepen te Eupatoria bij het Oude Fort. Deze operatie wordt niet tegengewerkt door de Russen; zij duurt 6 uren.
20 Sept. Veldslag bij de Alma.
27 — Het geallieërde leger, na de Alma, de Belbeck en andere wateren te zijn overgetrokken, komt door een marsch in de flank op de hoogten van Balaklava. De Engelschen maken zich van die stad meester en maken die tot de basis van hunne operatiën.
29 — Verkenning van Sebastopol.
9 Oct. Opening der loopgraaf op 700 mètres van de vesting.
17 — Opening van het vuur tegen de vesting. De vereenigde vloten nemen daaraan deel.
25 Oct. Veldslag van Balaklava.
6 Nov. Veldslag van Inkermann.
22 Mei 1855. Inneming van het Kerkhof.
24 — Expeditie in de Zee van Azoff, welke in alle opzigten gelukt.
25 Mei. Het geallieërde leger bezet de linie van de Tschernaïa.
7 Junij. Inneming van het Mamelon-Vert.
18 — Vruchtelooze bestorming van den Malakofftoren.
16 Aug. De veldslag aan de Tschernaïa.
8 Sept. Inneming van Malakoff.
9 — De Russen ontruimen het zuidelijke gedeelte der stad en trekken zich in het noordelijke gedeelte terug.

Daar de loopgraaf den 9den October 1854 geopend werd, heeft men 330 dagen moeten werken onder het vuur des vijands en in weerwil van de uitvallen der belegerden.

Het beleg van Sebastopol heeft 326 dagen geduurd, want den 17den October 1854 openden de batterijen der geallieërden haar eerste vuur tegen die vesting, nadat zij ongeveer eene maand vroeger in de Krim geland waren.

De tijdingen uit Klein-Azië melden geenerlei verandering in den staat van zaken; doch men verwachtte eenigerlei ernstige pogingen van de zijde der Russen. Men wil weten, dat de generaal *Muravieff* de pogingen van de Turken heeft verijdeld om levensmiddelen in Kars te brengen, en dat er zoo wel bij de bevolking als bij het garnizoen groote schaarschte aan levensmiddelen is. Juist om die reden hebben de Russen Kars nog niet van nabij bestookt. Zij stellen zich tevreden met de forteres in te sluiten, en de overige wegen, welke naar de stad loopen, bezet te houden, om allen toevoer tegen te gaan." De val of het behoud der stad is dus eene kwestie van proviand en ammunitie geworden.

Volgens de *Presse d'Orient*, hebben de Russen in het gevecht bij Erzerum een' generaal, een' kolonel, vijf kapiteins en 200 manschappen verloren.

Over Varna is langs buitengewonen weg te Weenen het officiële berigt aangekomen, dat de mobile Russische kolonnes uit het geheele pachalik Erzerum teruggetrokken zijn. *Hafiz*, *Vely* en *Mehemet*-pacha hebben het grootste gedeelte hunner ongeregelde troepen ontslagen en slechts 900 man goed gedisciplineerde troepen behouden. Te Erzerum was het berigt ontvangen, dat de groote karavaan naar Perzië, door eene rooverbende was geplunderd.

De *Russ. Inval.* meldt uit Kertch van den 24sten Aug., dat aldaar ijverig gewerkt wordt aan de versterkingen bij de voormalige batterij Pawloff. Deze versterking is thans met 40 stukken geschut voorzien en men verwachtte nog meerdere van Sebastopol. Te Kertch en Jenikalé staan 1200 Franschen, 400 a 500 Engelschen en 11,000 Turken. Men verwacht nog 400 man.

Uit de Oostzee wordt berigt, dat den 2den dezer twee schepen, de eenige voor Kroonstad achtergeblevene, op 7 à 8 mijlen van den vuurtoren van Tolboukin geankerd wa-

ren. Toen een dier digte, in de Oostzee zoo dikwijl voorkomende nevels, optrok, bespeurde men een Russisch eskader, bestaande uit een linieschip van 90 stukken, een fregat, twee stoombooten en eenige kanonneerbooten. Dit eskader bevond zich zeer nabij de Engelsche schepen. In weerwil van de overmagt des vijands, gingen deze hem dadelijk te gemoet. Tot hunne groote verwondering evenwel keerde het Russische eskader in de haven terug. De beide Engelsche vaartuigen naderden daarop zoo digt mogelijk de batterijen. Het schijnt, dat het linieschip een nieuw vaartuig was, dat waarschijnlijk zijn proeftogt had gedaan.

Met betrekking tot de krijgsbedrijven in het hooge noorden luiden de tijdingen, dat een deel van het gealliëerde eskader, hetwelk tot de onderneming tegen Petropaulowsk gebezigd was, voor zijnen terugkeer te San Francisco het op de westkust van Noord-Amerika, gelegene aan Rusland toebehoorende eiland Sitka heeft bezocht. Ter reede aangekomen zijnde, hebben de admiraals *Fornichon* en *Bruce* zich aan boord van eene stoomboot in de haven begeven. De secretaris van den Russischen gouverneur kwam hun met een vaartuig te gemoet, en gaf hun te kennen dat de stad buiten staat was om zich te verdedigen en zich op de eerste sommatie zou overgeven. Hij herinnerde tevens dat de volkplanting van Sitka, ten gevolge van een door de respective gouvernementen bekrachtigd vergelijk tusschen de Russisch-Amerikaansche maatschappij en de Hudsonbaai-compagnie, buiten den kring der vijandelijkheden geplaatst was, ten minste voor zoo veel Engeland betrof. Na zich verzekerd te hebben, dat geen Russisch oorlogsschip in de haven van Sitka lag, zijn de beide admiraals aan boord van hunne schepen teruggekeerd en hebben zich onverwijld verwijderd. Het smaldeel van den admiraal *Bruce* is naar het eiland Vancouver en vervolgens naar San Francisco gezeild, waar het weinige dagen na het Fransche eskader aangekomen is. De *Times* wil echter niets vernomen hebben van het bestaan van een verdrag ter bescherming van Sitka. Zij houdt zich overtuigd, dat zulk eene overeenkomst met het oog op den tegenwoordigen oorlog niet gesloten is en dat de reden waarom Sitka niet aangevallen is daarin ligt, dat er niets te halen was, en de verwoesting der plaats geheel nutteloos zou geweest zijn.

De terugkeer der verbonden eskaders naar Petropaulowsk, de vernieling van die haven en de togt, dien zij vervolgens langs de Aleutische eilanden gedaan hebben, is voldoende geweest om den Russischen handel in die wateren geheel te storen. Die handel, hoofdzakelijk in pelterijen, ivoor en edele gesteenten bestaande, houdt een honderdtal schepen bezig, die zich, na de producten van Sitka en de Aleutische eilanden te hebben afgehaald, jaarlijks te Petropaulowsk vereenigen, om van daar naar de rivier Amur te stevenen. Men begroot de waarde der artikelen, die jaarlijks door de Russisch-Amerikaansche compagnie omgezet worden, op 10 millioen franken.

„De mond van den Amur," zegt de *Times*," en de etablissementen, die het Russische gouvernement aldaar ten gevolge van de met China gesloten traktaten heeft kunnen stichten, zijn punten van het hoogste belang voor alle natiën, die in de Oostersche wateren handel drijven. De Russische regering is blijkbaar voornemens aldaar een sterk station te vestigen, om den handel tusschen het noorden van China en Japan in hare magt te hebben. Wij hopen dat de oorlog niet zal eindigen, zonder dat wij een, den handel in die oorden zoo zeer bedreigend etablissement zullen hebben doen verdwijnen. De mond van den Amur wordt door onderscheidene forten verdedigd, die eene bezetting van 8- à 10,000 man hebben en gedurig nog versterking uit Siberië ontvangen. De Russische zeemagt bestaat er uit de fregatten *Pallas* en *Aurora*, de korvet *Dwina*, twee stoombooten en eenige transportschepen. Men houdt het daarvoor dat die vaartuigen bijna geheel onttakeld en zoo ver mogelijk de rivier opgesleept zijn, ten einde buiten het bereik van het vijandelijk geschut te wezen."

De *Times* is van oordeel dat de kommandanten der beide Engelsche oorlogsschepen, die de Russische bezetting van Petropaulowsky hebben laten ontsnappen, voor een' krijgsraad zullen teregt staan.

Het berigt, als zouden de Russen aan den Donau het uitloopen der koopvaardijschepen wederom belemmeren, wordt bepaald tegengesproken. Volgens de *Gazette du Midi*, zijn het alleen speculanten, die dit gerucht in hun belang hebben uitgestrooid. In tegendeel moeten thans ook de kooplieden te Odessa en die uit de havens der Zee van Azof op het punt staan om van den Keizer van Rusland het verlof tot uitvoer van graan te verwerven.

Keizer *Alexander* van Rusland zal den 22sten dezer te Warschau aankomen.

Volgens te Berlijn ontvangen depêche uit Koningsbergen, heeft de Keizer van Rusland, in geheimen kabinetsraad, tot minister van binnenlandsche zaken benoemd *Sergie Stephanowitsch Lauskoi*, lid van den rijksraad.

Berigten uit Petersburg melden, dat generaal *Paniutin* definitief tot opperbevelhebber van 't centrale legerkorps in Kiew is benoemd.

— Met het plan tot het graven van een Donau-kanaal van Rassowa naar Kustendjé aan de Zwarte zee, wordt het ernst. Voor Engelsche rekening zijn tot dat einde reeds 2 millioen p. st. toegezegd, terwijl Oostenrijksche kapitalisten ten bedrage van 10 millioen guldens voor deze onderneming zullen inschrijven.

SPANJE.

De *Gazette* berigt, dat de gedwongene geldleening van 130 millioen realen geheel door vrijwillige inschrijvingen zal gedekt worden. Deze daad zal den financiëlen toestand van ons land verbeteren; het is een bewijs van het vertrouwen der natie op het bestuur.

De verkooping der geestelijke goederen wordt met het beste gevolg voortgezet. Die goederen worden tegen het dubbele der waarde verkocht. De landerijen in Estramadura waren onder anderen geschat op 230,000 realen, — er zijn hier 500,000 voor geboden, doch de koopers in die provincie hebben er nog hooger prijs voor betaald. 213 domeinen zijn verkocht, de inzet van 3½ millioen, is bij opbod tot 7 millioen verhoogd.

De minister van justitie handelt met gestrengheid tegen de beambten, die, bij de nadering der cholera, hunne standplaatsen verlieten. Zoo behelst de *Gaceta* zonder eenige toelichting de afzetting van onderscheidene notarissen en procureurs in de provinciën.

De verkiezing der officieren bij acht bataljons der nationale garde heeft plaats gegrepen en de liberale geest, maar zonder inmengselen van demagogie, de overhand daarbij behouden, ofschoon het niet aan pogingen der republikeinen ontbroken heeft om hunne den troon vijandige kandidaten benoemd te zien.

DUITSCHLAND.

De *Constitutionnel* bespreekt in een schrijven uit Weenen van den 5den dezer, de oorzaken van de verkoeling, die gedurende eenigen tijd tusschen Oostenrijk en de Westersche mogendheden bestaan heeft, den grond waarop later weder eene toenadering heeft plaats gevonden, alsmede eenige bijzonderheden betreffende de militaire overeenkomst tusschen deze mogendheden. Daaruit blijkt onder anderen, dat het erkennen van vorst *Gortschakoff*, als Russisch gezant te Weenen, door Frankrijk en Engeland zeer hoog is opgenomen en bijna aanleiding had gegeven tot de vervanging van de gezanten, baron *de Bourqueney* en lord *Westmoreland*, door zaakgelastigden van ondergeschikten rang. Het gevolg daarvan was de terugroeping van de generaals *Létang* door Frankrijk en *Crawfert* door Engeland, in hunne kwaliteiten van militaire commissarissen bij het Oostenrijksche leger.

Voorts leest men in den *Constitutionnel*, dat Oostenrijk, bij het eerste ontwerp eener militaire conventie, zich niet tot den oorlog tegen Rusland heeft willen verbinden, dan in geval Frankrijk en Engeland mogten besluiten tot het zenden van 500,000 man troepen tegen dat rijk. Oostenrijk zou alsdan een gelijk aantal troepen in linie hebben gebragt, overtuigd, dat een millioen bajonetten tegen Rusland behoorde te worden overgesteld om die mogendheid spoedig te noodzaken tot het aannemen van vredesvoorslagen in het belang van Europa.

Men meent dat de verantwoordelijkheid dezer opgaven geheel moet worden gelaten voor rekening van het genoemde half-officiële orgaan, doch dat de wijze, waarop die ter algemeene bekendheid worden gebragt, allezins geschikt is om dezelve als geloofwaardig te doen voorkomen.

— De Berlijnsche correspondent van *le Nord* geeft nu een kort uittreksel van de jongste memorie van graaf *Nesselrode*, over wier bestaan en inhoud zoo lang en zooveel is gesproken. De Russische staatsman weerspreekt daarin op de ernstigste wijze alles, wat nu en dan over Ruslands magteloosheid is te berde gebragt. Hij wijst daartoe op Ruslands ongeschokt crediet, zelfs op de beurzen zijner vijanden, verzekert dat de handel niet leed wat men mogt vreezen; dat het binnenlandsch vertier nog aanzienlijk heeft toegenomen, en toont verder aan, hoe zich eene natie van 66- à 70 millioen zielen steeds digter en digter om eene familie van vier jonge vorsten schaart, die er eene eer in stellen het vaderland te dienen en waarvan de oudste, de Keizer, de verpersoonlijking is van een *verleden* en van een *principe*, van eene *zaak* en van een *doel*, die omhelsd worden door de geheele natie en voor welke zij alles veil heeft.

— Het berigt eener aanstaande vermindering van het effectief van het Pruissische leger bevestigt zich; de verkoop der overtollige paarden bij de artillerieregementen is reeds begonnen. Er zullen er vierduizend van worden verkocht.

— Bij de toenemende duurte der voedings-middelen, is te Berlijn gedurende de jongste dagen eene tamelijk aanzienlijke hoeveelheid maïs-meel ter markt gebragt. De bakkers zijn nog wel niet ingenomen met het gebruik van dit voedingsmiddel, maar door den betrekkelijk lagen prijs dien het kost, is het welligt toch bestemd om in de toekomst eene gewigtige plaats op onze markten in te nemen.

— Dezer dagen werden te Keulen, op eene stroom afvarende stoomboot eenige personen in verzekerde bewaring genomen, die in het Nassausche 18 jonge meisjes aangeworven of veel meer aangekocht hadden, om ze naar New-York mede te nemen en daar eenen schandelijken handel met deze wezens te drijven. De meisjes verklaarden, dat zij of hare ouders een handgeld van *f* 7, onder belofte van een jaarlijksch loon van 300 fl. hadden ontvangen. De wervers en zelfs de voorz. meisjes waren van paspoorten voorzien.

— In den nacht van den 5den op den 6den Sept. heeft men te Visp in Zwitserland andermaal twee aardschokken bespeurd, den eersten omstreeks middernacht, den tweeden omstreeks 2½ uur des ochtends.

DENEMARKEN.

De kwestie tusschen Denemarken en N.-Amerika vindt steeds meer deelneming in Noordduitschland. De handelsstand der Oostzeeprovinciën denkt er aan, door petitiën bij de kamers en de regering, tot nadere overweging aan te dringen.

Ten aanzien van den Sondtol zegt een Berlijnsch blad, dat Denemarkens regt op den Sondtol is een aangematigd regt, of, gelijk men het in Frankrijk beschouwt, een regt van politieke conniventie, zonder eenigen stelligen titel. Het betoogt verder, dat de beste uitweg, dien Denemarken schijnt te kunnen kiezen, is hetgeen het tot dusver steeds van de hand gewezen heeft: den Sondtol te kapitaliseren en tegen eene billijke schadevergoeding geheel af te schaffen. Dit zou eene echt behoudende staatkunde zijn. Want zonder dat kan er ligt een tijd komen, waarin Denemarken genoodzaakt zou zijn om van den Sondtol zonder eenige schadevergoeding af te zien."

Volgens de laatste berigten heeft de Deensche regering eene commissie benoemd, om het tarief van den Sondtol te herzien. Men neemt te Berlijn deze gelegenheid waar, om Denemarken te bewegen de handelsbetrekkingen met het Tolverbond te vergemakkelijken, en men wil dan ook, dat de inkomen de regten in Denemarken eene aanzienlijke vermindering zullen ondergaan.

De Deensche regering is voornemens, ten gevolge der verwikkelingen met de Ver. Staten van Noord-Amerika, de bezetting der Deensche West-Indische eilanden aanzienlijk te versterken.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 12 September.

De Koningin heeft hare bekrachtiging verleend aan de naamsverandering van het „vreemde legioen" in dien van het „Duitsch-Engelsch legioen", ter herinnering aan het oude Duitsche legioen, dat zulke gewigtige diensten op het Spaansche schiereiland heeft bewezen.

— De hoogst gewigtige tijding der inneming van Sebastopol, die bevestigd wordt door telegrafische berigten uit Parijs en Turijn, en ook uit Petersburg, heeft hier eene onbeschrijfelijk groote vreugde verwekt, en reeds gisteren avond tot prachtige illuminatiën en onderscheidene andere openbare vreugdebedrijven aanleiding gegeven. — Van regeringswege is de heugelijke gebeurtenis der vermeestering van de vijandelijke sterkte, welke zoo groote opofferingen gekost heeft, heden ochtend door het lossen van het geschut aan de bevolking dezer hoofdstad aangekondigd; de klokken der kerken worden geluid; in de schouwburgen heeft men de volksliederen bij herhaling gespeeld en gezongen; de depêches van generaal *Simpson* zijn in de kazerne voorgelezen; alomme op de straten vindt men eene talrijke volksmenigte, welke hare vreugde op de levendigste wijze openbaart. Daags daarna waren alle schepen op den Teems gevlagd en prijkte de koninklijke standaard op den Tower, op Somerset-House, het gebouw der admiraliteit enz. Een aantal huizen in het Westend waren des avonds geïllumineerd. Bij velen is echter de vreugde over dit wapenfeit getemperd, eensdeels daardoor, dat niet de Britsche troepen den Malakoff hebben bemagtigd, en anderdeels, dat zelfs na deze belangrijke gebeurtenis, Ruslands magt nog niet is gefnuikt.

— Prins *Napoleon* is, aan boord van het keizerlijke jagt *Ariel*, te Plymouth aangekomen, en aldaar door den admiraal *Parker* ontvangen. Nadat hij de doks, de verschillende werkplaatsen enz. aldaar bezigtigd had, begaf hij zich naar Devonport, om ook aldaar het bezienswaardige in oogenschouw te nemen.

De prins heeft daarna de tuighuizen en geschutwerken te Spithead bezocht, waar hij door den schout-bij-nacht *Martin* werd ontvangen en rondgeleid, en is vervolgens naar Southampton vertrokken.

— Vier Engelsche oorlogsschepen hebben den koers gezet naar Lissabon, om Engeland bij de krooning van don *Pedro V* te vertegenwoordigen. Men wil dat die vier bodems, ruim van geschut en ammunitie voorzien, daarna een bezoek te Napels zullen afleggen, dat van minder vriendschappelijken aard zal zijn. De Parijsche *Univers* verzekert, dat het Fransche gouvernement aan deze demonstratie tegen de regering der Beide Siciliën geen deel nemen, maar de zorg daarvoor geheel aan Engeland overlaten wil. Daarentegen wordt in den *Constitutionnel* gesproken van een besluit der Fransche regering, om de Fransche troepen, die zich thans in den Kerkelijken Staat bevinden, aanmerkelijk te versterken, en een voldoend observatie-korps aan de Napelsche grenzen te doen post vatten.

— Gisteren morgen brak in de uitgestrekte gebouwen en werkplaatsen van de heeren *George Bakker & Sons* aanemers van bouwwerken, in Lambeth, welke bekend zijn onder den naam van *New-Stangate Wharf*, een hevige brand uit, waardoor het grootste gedeelte van die inrigting eene prooi der vlammen werd. Van de daar tegenover gelegen huizen werden er acht mede aanzienlijk beschadigd. Men berekent de schade op meer dan 50,000 £, behalve 2000 £ aan het gereedschap der werklieden. Het meerendeel der goederen en gebouwen was geassureerd.

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 September.

De val van de zuidzijde der vesting Sebastopol is het uitsluitende onderwerp der gesprekken. Het geschut der invaliden is eergisteren avond gelost, ten einde de schitterende door de gealliëerden behaalde overwinning aan de volksmenigte bekend te maken. Onverwijld na het lossen van het geschut zijn de ministeriën, kazernen en vele openbare gebouwen en bijzondere woonhuizen geïllumineerd geworden, terwijl de voornaamste straten en pleinen opgevuld waren met eene menigte personen, die zich met elkander met onmiskenbare blijken van groote belangstelling onderhielden over het gewigtige nieuws van den dag. Gisteren zijn de Boulevards en vele andere hoofdstraten en pleinen weder versierd met de vlaggen der verbondene mogendheden, welke gedurende het verblijf van Koningin *Victoria* alhier ter stede hebben gediend. De opgewondenheid is algemeen, en de stad vertoont een zeer levendig schouwspel.

De Keizer is naar de kampen van Boulogne en St Omer vertrokken, om zelf aan de troepen den val van Sebastopol aan te kondigen. Heden avond keert hij terug.

Gisteren ochtend heeft de telegraaf de gelukwensching overgebragt van Koningin *Victoria* aan Keizer *Napoleon*, wegens het gebeurde in de Krim. De daartoe betrekkelijke depêche is gezonden door lord *Panmure* aan den gezant, lord *Cowley*, die in den voormiddag op het paleis van Saint-Cloud door den Keizer ten gehoore is ontvangen.

— *Bellemare* protesteert er tegen, dat men hem als [illegible] zinnige naar Bicêtre gebragt heeft; bij wenscht te[illegible] staan. — Inmiddels zijn hier ter stede weder eenige [illegible] minder verdachte lieden in hechtenis genomen, onder [illegible] een bekende republikein wordt genoemd, de kolonel [illegible] *nard*, die als kommandant der artillerie bij de nationale [illegible] eene belangrijke rol gespeeld heeft in de gebeurtenissen [illegible] 1848. De redenen, waarom de regering tot dezen [illegible] regel is overgegaan, zijn tot dusver niet bekend.

— De laatste Russische krijgsgevangenen, welke zich hier te lande bevinden, worden, ten getale van 85, va[illegible] eiland Aix te Havre verwacht. Zij zullen naar een[illegible] Russische havens in de Oostzee worden overgebragt, wa[illegible] tegen Fransche krijgsgevangenen zullen worden uitgew[illegible]

— Uit het ontwerp der begrooting voor de stad Parijs [illegible] het aanstaande jaar 1856 blijkt, dat de ontvangsten zij[illegible] raamd op ruim 68 millioenen en 382,000 fr.; de uitgav[illegible] 68 millioenen en 30,000 fr. Er zal alzoo slechts een be[illegible] kelijk gering batig overschot zijn. Men meent dat [illegible] omstandigheid geen aanleiding tot bekommering beho[illegible] geven, vermits vorige dienstjaren aanzienlijke reserven [illegible] ben opgeleverd, welke alsnu te stade zullen komen.

— De minister van landbouw, handel en openbare werke[illegible] heer *Rouher*, opende de zitting van het internationale co[illegible] van statistiek te Parijs met eene rede, waarin hij de aan[illegible] der leden, gedelegeerden der verschillende landen, heef[illegible] vestigd op de redenen, welke aanleiding hebben gegeven [illegible] het bijeenroepen van een congres, 't welk moet worden [illegible] schouwd als de voortzetting van het werk, 't welk te Lo[illegible] in 1851 begonnen is. Voorts heeft de minister gezegd: [illegible] doel van dit nationale congres, is, om de onderlinge ve[illegible] lijking der statistieken van al de volkeren mogelijk te ma[illegible] vergelijkbaar en niet gelijk. Het verschil in taal, wette[illegible] vooral in zeden maakt de volstrekte eenheid onmogelijk. Daarna toonde de minister aan, hoe zeer het veld der st[illegible] tiek nog uitgestrekt is, en van hoevele vraagstukken [illegible] wetenschap de oplossing nog kan verschaffen of voorb[illegible] den. — Na ons geleerd te hebben hoe de volken zich [illegible] rijken, leert de statistiek ons in hoeverre het mogelijk i[illegible] ellende door instellingen van voorzorg te voorkomen, of [illegible] door de persoonlijke weldadigheid en de openbare welwill[illegible] heid te ondersteunen.

Na nog nader den uitgestrekten werkkring der stati[illegible] te hebben opgegeven, eindigde de minister aldus: Om [illegible] eene uitgestrekte taak te vervullen, is noch een congres, [illegible] een geslacht voldoende. Doch op den door u met vast[illegible] gebaanden weg zal het goede, dat door u is volbragt, [illegible] anderen nieuwen moed en nieuwen lust opwekken. De ar[illegible] ders zullen nimmer voor dit werk ontbreken, want het h[illegible] tot drijfveer een blijvend gevoel als de liefde tot God, na[illegible] lijk de liefde tot de menschheid.

Na deze rede hebben verscheidene der officiële afgev[illegible] digden den staat der statistieke werkzaamheden in hunne [illegible] den blootgelegd. Daarna heeft het congres zich in de af[illegible] lingen vereenigd.

In de tweede zitting van het tweede internationale cong[illegible] voor de statistiek is met algemeene stemmen besloten, [illegible] het congres den wensch zal uiten dat er eenheid van [illegible] wigt, maat en munt moge komen onder alle volken.

— De sedert geruimen tijd tusschen Frankrijk en [illegible] Vereenigde Staten bestaande moeijelijkheden ter zake [illegible] de inhechtenisneming van den heer *Dillon*, Fransch co[illegible] te San Francisco, zijn thans vereffend. De heer *Dillon* [illegible] door een' ander' vervangen worden, waartegen de reger[illegible] der Vereenigde Staten toegezegd heeft dat de Fransche vl[illegible] wanneer zij door den nieuwen consul uitgestoken wor[illegible] met een aantal salutschoten begroet zal worden.

— Eergisteren heeft een groot ongeval op den spoor[illegible] van het Westen plaats gehad. De trein met reizigers, [illegible] 6½ uur van Versailles vertrokken, was tot op korten [illegible] stand van het station op den boulevard Montparnasse [illegible] naderd, toen hij door eene noodlottige vergissing van [illegible] wachter, op denzelfden weg geraakte als de goederentre[illegible] die in tegenovergestelde rigting vertrekt. De schok w[illegible] hevig; de goederenwagen werd letterlijk vernield, zoo e[illegible] een wagon der derde klasse, terwijl twee andere wag[illegible] ernstig beschadigd werden. Negen personen zijn onmidde[illegible] lijk omgekomen of hebben doodelijke wonden bekomen, waaraan zij weldra overleden; 17 andere zijn min of me[illegible] zwaar gewond. Het aantal der ligtelijk gekneusden is ni[illegible] met juistheid bekend. De machinisten en de stookers d[illegible] beide treinen, die gewoonlijk de eerste slagtoffers zijn va[illegible] zoodanige ongelukken, zijn aan het gevaar ontsnapt e[illegible] hebben slechts ligte kwetsuren bekomen.

— Toen prins *Albert*, tijdens zijn verblijf te Parijs, de ten[illegible] toonstelling bezocht, bewonderde hij langen tijd twee uitmun[illegible] tende services van zoogenaamde compositie, die met twe[illegible] uitstekend gelukte basrelief figuren, twee monarchen va[illegible] Frankrijk voorstellende, versierd waren. De oudste van beide[illegible] kostte 800 fr., de opvolger 400 fr. Dit verschil van prij[illegible] bevreemdde den prins, maar de fabrikant verklaarde het daar[illegible] door, dat de eene vuurvast was, de andere niet. Sedert di[illegible] algemeen bekend geworden is, zeggen de Parijzenaars: „l'u[illegible] *va au feu, l'autre n'y va pas*" (*de een gaat in het vuur, de ander blijft er uit:* — de beide monarchen zullen misschien zijn *Napoleon I* en *Napoleon III*).

— Uit Athene schrijft men van den 4den Sept., dat de Grieksche troepen, na zich met de Turksche aan de grenzen vereenigd te hebben, eene bende van zeerroovers in handen hebben gekregen, welke de golf van Volo onveilig maakten. Dit bewijst den ijver, welken thans het Grieksche ministerie van oorlog aan den dag legt, om de zeerooverij te beteugelen. Ook de politie begint ten dezen opzigte gestrengheid te betoonen en de Atheensche jury heeft laatstelijk 37 roovers ter dood veroordeeld. Een van hen is reeds in den Piraeus ter dood gebragt.

BELGIE.

BRUSSEL, 12 September.

Volgens koninklijk besluit van den 8den Sept., is de minister van oorlog gemagtigd, om op de kanongieterij van den Staat, voor rekening van Nederland te doen gieten 40 lange kanonnen voor 30 ponders no. 4; 10 zware stukken van 20 duim no. 2; 20 kanonnen 30 ponders en 10 kanonnen 20 duim.

— Ten behoeve der Belgische werklieden, die de Parijsche tentoonstelling wenschen te bezigtigen, en die daartoe door hunne meesters aanbevolen zijn, hebben het Belgische gouvernement en het bestuur van den Franschen Noorder-spoorweg de vrachtprijzen voor de spoorwagens der tweede en derde klasse tot op de helft verminderd.

— Het officiële verslag der rijksspoorwegen over 1854 is in het licht verschenen, en daaruit blijkt, dat die wegen, nadat de eerste bezwaren van den proeftijd te boven zijn, eene aanmerkelijke bron van inkomsten voor den staat opleveren, die nog steeds schijnen toe te nemen. De gansche uitgestrektheid van die wegen bedraagt thans 548 kilometers, zonder den nog niet voltooiden zijtak van Contich naar Lierre mede te rekenen. Buitendien heeft het rijk nog het beheer eener uitgestrektheid van 88 kilometers overgenomen, die door partikulieren aangelegd is. In het geheel bevond zich op het einde van 1854 een spoorwegnet van 636 kilometers in beheer bij het rijk. De uitgaven voor de rijksspoorwegen hebben tot den 31sten December 1854 te zamen ongeveer 172 millioen franken bedragen. Deze som is grootendeels door leeningen verkregen, welker rentelast het totaal der uitgaven op 178 millioen franken brengt. Van de bovengemelde totale som der werkelijke uitgaven komen 125 millioen voor den aanleg en den aankoop der spoorwegen, 15½ millioen voor gebouwen en toebehooren, 26½ millioen voor de middelen van vervoer en vijf millioen voor de algemeene kosten. Dienvolgens zijn de kosten van aanleg middelbaar 230,000 franken per kilometer. In het jaar 1854 bedroegen de uitgaven in ronde som 20 millioen fr. De inkomsten bedragen te zamen 24,600,000 fr. Het batig slot bedraagt dus 4,600,000 franken. In 1853 bedroeg het slechts 2,980,000 fr. De toeneming is dus aanzienlijk.

— Het openbaar ministerie is tegen het vonnis der correctionele regtbank, waarbij de voormalige directeuren der Luxemburgsche spoorweg-maatschappij zijn vrijgesproken, in hooger beroep gegaan, en *Ashwell*, de eenige gearresteerde, is weder naar de gevangenis geleid. — Uit de pleidooijen is gebleken, dat zekere Belgische personaadjes actiën van de compagnie hadden ontvangen om hunnen invloed ten haren voordeele te gebruiken. De heer *Drouet*, Belgisch raad van legatie te Londen, die ten gevolge dezer zaak, gedwongen werd zijn ontslag te geven, heeft voor zijn deel 1050 actiën ontvangen; de heer *Pierre* representant der provincie Luxemburg, 100; enz. Er blijven nog een aanzienlijk getal actiën en 33,000 francs ter verantwoording over, waarvan *Ashwell* geweigerd heeft het gebruik te doen kennen, en men vooronderstelt, dat hij zich

een en ander met *Masterman* junior en *Magnay* bedriegelijk heeft toegeëigend.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 13 September.

Bij besluit van den 12den Sept., heeft Z. M. tot voorzitter van de Eerste Kamer der Staten Generaal, gedurende de zitting van 1855—1856, benoemd den heer mr. *J. A. Philipse*, lid dier Kamer.

— Bij besluit van den 4den Aug., heeft Z. M. goedgevonden, tot gewoon hoogleeraar in de faculteit van bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogeschool te Utrecht te benoemen den heer *J. A. C. Rovers*, thans gewoon hoogleeraar in dezelfde faculteit aan de hoogeschool te Groningen.

— Bij kon. besluit van den 11den Sept., zijn benoemd tot commiezen der posterijen van de 3de klasse, de heeren: *W. Vinckers*, *M. J. Habraken* en jhr. *W. E. Sandberg*, thans surnumerairs bij het vak der posterijen.

— H. M. de Koningin bevindt zich, volgens te 's Hage ontvangen tijdingen, in goeden welstand te Fridrichshaven aan de Bodensee. Tegen den 19den dezer wordt H. M. te Stutgardt verwacht.

— Uit Moergestel schrijft men: „In den nacht van den 6den op den 7den heeft het alhier en in de omstreken zeer hard gevrozen, zoodat het gras op het veld verstijfd was. De bloemen, vooral de vetplanten, hebben daardoor veel geleden."

AMSTERDAM, 13 September.

De veeartsenijkundige vereeniging in Noord-Holland ondervond dezer dagen een gevoeligen slag, door het afsterven van een harer geachtste *leden van verdienste*, den wel-ed. zeer gel. heer *G. Wit*, leeraar aan 's rijks veeartsenijschool, rijks veearts der 1ste klasse, heel- en verloskundige ten platten lande, lid van het centraal veeartsenijkundig genootschap, enz.

HAARLEM, 13 September.

Na gehouden beraadslaging heeft de raad besloten, met het jaar 1856 ten behoeve der gemeente eene plaatselijke directe belasting te heffen, ten hoogste tot een bedrag van *f* 60,000. Er is eene klassikale vermenigvuldiging der huurwaarde van de woningen als grondslag aangenomen. Van den hoofdelijken omslag zijn zij, wier woning volgens de personele huurwaarde minder dan *f* 40 bedraagt, vrijgesteld. Het bedrag van den aanslag wordt verkregen door de huurwaarde van de woning van den belastingschuldige te vermenigvuldigen als volgt: Voor de huurwaarde van *f* 40 tot beneden *f* 100 5 maal, van *f* 100 tot beneden *f* 200 5½ maal, van *f* 200 tot beneden *f* 300 6 maal, van *f* 300 tot beneden *f* 400 7 maal, van *f* 400 tot beneden *f* 500 8 maal, van *f* 500 tot beneden *f* 600 9 maal en van *f* 600 of meer 10 maal.

KAMP BIJ REIJEN, 12 September.

Heden te 10 uur was de vereenigde brigade en rijdende artillerie tot de manoeuvres op de heide in slagorde opgesteld, en begonnen de bewegingen als of er een vijand tegenover stond. Na een snellen opmarsch had een deploijement plaats, waarbij het geschut tusschen de intervallen plaats nam en door een sterk vuur zoodanige voorbereiding maakte, dat daarna van beide vleugels gesloten charges plaats hadden. Na het herstellen der linie hadden front-veranderingen en verdere manoeuvres *en échelon* plaats, terwijl steeds ter gelegener tijd het kanon- en tirailleursvuur werd toegepast. Vrij laat in den middag keerden de troepen naar de kantonnementen terug.

TIEL, 13 September.

Heden stonden voor de arrond.-regtbank alhier teregt de heeren *H. J. Lion* en *D. van Haren Noman*, de eerste beschuldigd van laster, gepleegd in het weekblad *de Indiër* tegen den heer van *P. van Rees*, Oost-Indisch ambtenaar met verlof hier te lande, en de laatste van medepligtigheid aan dien, als uitgever van genoemd weekblad. Het openbaar ministerie, waargenomen door den heer subst.-officier mr. *F. L. Rambonnet*, requireerde in eene zeer uitgewerkte rede de schuldigverklaring van beide beklaagden en hunne veroordeeling tot eene gevangenisstraf van 1 tot 6 maanden, ontzetting der burgerregten gedurende 5 jaren en eene geldboete van *f* 25 tot *f* 1000. Heden over acht dagen zal de regtbank in deze zaak uitspraak doen.

ZWOLLE, 13 September.

In eene buitengewone burg. teregtzitting van het prov. geregtshof in Overijssel is heden in hooger beroep behandeld de zaak van den heer *Warnink*, pastoor te Borne, beklaagd wegens overtreding der wet op de kerkgenootschappen. Na uitvoerige pleidooijen heeft, het O. M. bij monde van den advt. generaal mr. *Ribbius* geëischt, dat het hof zal verklaren, „*dat de beklaagde heeft gehandeld in strijd met de wet*", en heeft de verdediger van den bekl., mr. *Blömen*, advt. te Almelo, tot ontslag van alle regtsvervolging geconcludeerd.

OSSENDRECHT, 11 September.

De processie, welke jaarlijks van hier naar het naburige België gaat (welke eenige vermaardheid heeft erlangd door polemiserende couranten-artikelen en interpellatiën in de Kamers der Staten Generaal), heeft op den feestdag van Onze Lieve Vrouwe geboorte plaats gehad. Men bemerkte in de gemeente de tegenwoordigheid van den inspecteur van 's rijks politie, benevens den luitenant der maréchaussée uit Breda en eenige manschappen van dat wapen. De optogt en de terugkomst der bedevaartgangers heeft in den zin der bekende wet op de kerkgenootschappen plaats gehad, zonder uiterlijk vertoon. De vaandels, witte gewaden, enz., bij zoodanige processiën gebruikelijk, zijn hier op eenen besloten wagen geplaatst, doch over de grens gekomen hebben de bedevaartgangers zich in geregelden optogt georganiseerd en de zich op den wagen bevindende versierselen te voorschijn gehaald, om zoo het doel der reize te bereiken. Bij den terugkeer heeft omgekeerd hetzelfde plaats gehad. De ambtenaren der justitie zijn, over den goeden afloop dezer zoo veel besproken zaak weltevreden weder vertrokken.

LEEUWARDEN, 13 September.

Ter vervulling der betrekking van stedelijk archivaris alhier, is op heden bij den raad eene voordragt ingekomen, bestaande uit de heeren *W. Eekhoff*, boekhandelaar, en mr. *J. Telting*, advokaat bij het prov. geregtshof alhier.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Donderdag den 13den September.

Aanwezig: de heeren SLOT, TRIP, OUDEMAN, MULLER, LOHMAN, DOORNBOSCH, VAN HOUTEN, UPMEIJER, DOMMERING, V. ITTERSUM, MEIJER, V. IMHOFF, V. HEIJNINGEN BOSCH, ONNES, ROELFSEMA, DE SITTER, CREMERS, GEERTSEMA en MESDAG.

In deze zitting worden de volgende zaken behandeld:

1) *Geloofsbrieven van den heer* v. HOUTEN. — Daar dezelve in orde bevonden zijn, wordt de heer v. HOUTEN toegelaten en legt hij in handen van den voorzitter de bij de wet gevorderde beloften af.

2) *Benoeming van een lid der poldercommissie*, voor den heer v. HOUTEN. — Met meerderheid van stemmen wordt het vroeger lid weder ingekozen, die de benoeming aanneemt.

3) *Rapport der veen- en poldercommissie omtrent de graving van het Winschoterdiep.* — De stukken hebben ter visie gelegen en worden nu in beraadslaging gebragt. De heer CREMERS geeft als zijn gevoelen te kennen, dat hij het voor de gemeente wenschelijker acht, dat het Zuidbroeksterverlaat door de gemeente aan de provincie worde afgestaan. Er zijn verschillende redenen, die hem dit wenschelijk doen voorkomen, hij acht het echter overbodig die uit te spreken, en gelooft dit nu ook niet raadzaam.

De heer GEERTSEMA zegt, dat hij, nadat door den heer CREMERS diens meening geuit is, niet nalaten kan dezelfde meening te uiten. Reeds vroeger is door hem in de afdeelingen in dien zin een amendement voorgesteld en hij houdt zich ten volle overtuigd, dat het voor de stad wenschelijk is tot den afstand van het Zuidbroeksterverlaat te besluiten, te meer daar ook de zwarigheden, die daartegen van eene andere zijde gemaakt werden, niet onoverkomelijk zijn; hij gelooft, dat het nog in het belang der gemeente zal zijn, zoo het vroeger aanbod der Staten wordt aangenomen. Hij voegt er echter nog bij, dat hij het vreemd vindt, nu men eens met afwijking van het vroeger advies der commissie gevolg geeft aan het voorstel der Staten, dat men dat voorstel ook niet geheel gaaf aanneemt en daarbij weder eene reserve maakt, die hij geenszins kan goedkeuren; hij kan zich niet vereenigen met den grond waarop men de aanneming van dat voorstel wil, n.l. het belang der gemeente. Vooreerst kan hij zich moeijelijk voorstellen, dat er omstandigheden zullen komen, waarin de gemeente geen belang meer bij dat vaarwater zal hebben, en ten anderen, indien ook al na verloop van 20 jaren de stad daarbij minder belang mogt hebben, dan heeft zij reeds zoolang de voordeelen daarvan genoten, dat hij het niet billijk zoude achten, dat men dan zoude zeggen: nu is het oogenblik daar, waarop wij geen belang meer bij de zaak hebben, en nu onttrekken wij ons daaraan geheel.

De voorzitter wijst er op, wat door de Ged. Staten gevraagd is; indien de gemaakte bedenkingen bijval mogten vinden, dan acht hij de zaak minder geschikt ter behandeling voor heden avond.

Ten aanzien van den afstand van het Zuidbroekster verlaat merkt de heer ONNES op, dat dit eene afgedane zaak is, waarop men niet weer terug kan komen. Wat het tweede punt aangaat, kan hij er zich zeer goed mede vereenigen het voorstel der Staten gaaf aan te nemen, zonder bepaling van den tijd, waarvoor men zich verbindt.

Hierop toont de heer CREMERS aan, dat de afstand van het Zuidbroekster verlaat geene afgedane zaak is, omdat het een voorstel is, dat niet bij den raad is aangenomen en daardoor niet aan de Prov. Staten gedaan. Hij zal van zijn gevoelen geen amendement voorstellen, tenzij het door meer leden mogt ondersteund worden.

De heeren DOMMERING en DE SITTER ondersteunen het gevoelen van den heer CREMERS.

De heer CREMERS merkt aan, daar men deze zaak in verband brengt met hetgeen later geschieden zal met de andere werken in het Oldambt, dat het beter zal zijn eerst de zaak van het Zuidbroekster verlaat af te doen, ten einde daarna te kunnen zien wat omtrent die andere werken geschieden moet. — Daar zijne zienswijze ondersteund wordt, stelt hij als amendement voor burg. en weth. te magtigen aan Ged. Staten te kennen te geven, dat de raad genegen is het Zuidbroekster verlaat aan de provincie over te dragen, onder nader te bepalen voorwaarden.

De voorzitter acht het voorstel niet vatbaar voor eene dadelijke behandeling en is overtuigd, dat het beter is het door de commissie gedane voorstel aan te nemen. — De heer ONNES is overtuigd, dat de stad in geen grooter moeijelijkheden zoude geraken dan juist door het voorstel van den heer CREMERS. — De heer V. ITTERSUM acht het voorstel van den heer CREMERS niet voor dadelijke behandeling vatbaar; de meerderheid van den raad was van oordeel dat het verlaat niet moest worden afgestaan; nu wordt juist het tegenovergestelde voorgesteld door den heer CREMERS, zonder de gronden daarvoor op te geven; misschien is het niet goed die gronden nu op te geven, het zij zoo; maar nu kan hij zich niet voorstellen, dat de meerderheid van den raad zonder die gronden te kennen, dat amendement zal kunnen aannemen. — De heer GEERTSEMA wijst het verschillend standpunt aan, waarop de zaak nu en vroeger stond en dat men niet kan zeggen den raad te willen doen terugkomen van een besluit, dat bij meerderheid van stemmen genomen is. — De heer TRIP gelooft dat de zaak te gewigtig is, dan dat zij nu dadelijk reeds beslist kan worden. — De heer v. HOUTEN doet ook opmerken, dat in de poldercommissie er geen spraak van is geweest om op het vroeger voorstel terug te komen, dat men juist de grootste moeijelijkheid gevonden had in de bepaling der nadere voorwaarden. Indien de heer CREMERS dat gedaan had en zijne gronden dan daarbij kenbaar had gemaakt, dan ware Spr. misschien ook tot eene andere overtuiging gekomen. Maar hij vindt het bezwaarlijk nu maar zoo in eens een voorstel te doen.

De voorzitter stelt voor het amendement van den heer CREMERS in handen der veen- en poldercommissie te stellen, en daar er leden zijn, die zich daarmede niet kunnen vereenigen, wordt daarover gestemd en met 11 tegen 8 stemmen besloten het rapport met de stukken, benevens het amendement van den heer CREMERS aan de veen- en poldercommissie te zenden om nader berigt. (*Tegen*: de heeren *de Sitter*, *Roelfsema*, *v. Heijningen Bosch*, *Dommering*, *Meijer*, *Doornbosch*, *Cremers* en *Geertsema*.)

4) *Missive van burg. en weth. van Peize, d.d. 5den September, nopens den aan te leggen grindweg van de Smilde over Norg, Roden naar Groningen.* — Burg. en weth. stellen daarbij het wenschelijke voor, dat die weg over Peize gelegd wordt, en door den raad hunner gemeente daartoe gemagtigd, vragen zij of de raad genegen is met hen over den aanleg van dien weg in overleg te treden. — Op voorstel van den voorzitter wordt besloten, aan ged. staten magtiging te vragen om ook met de gemeente Peize over dien weg te onderhandelen.

Daar er eene zaak te behandelen is met gesloten deuren, wordt daartoe overgegaan.

Na heropening der deuren is er niets meer ter behandeling en worden de korte notulen door den secretaris gelezen, waarop de vergadering wordt gesloten.

GRONINGEN, 15 September.

De commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in deze provincie heeft in hare vergadering van den 14den en 15den dezer geëxamineerd als en bevorderd tot heelmeester voor het platteland, den heer A. HOLSHEIMER, en tot vroedmeester voor het land, den heer A. BRUNS, heelmeester te Ulrum.

— Het genootschap *ter bevordering der Genees- en Heelkunde* te *Amsterdam* heeft in zijne onlangs gehouden jaarlijksche vergadering tot lid benoemd den heer A. H. SWAAGMAN, *med. doct.* te dezer stede.

— De nieuwe ijzeren draaibrug, welke gelegd is ter vervanging van den A-poortenboog, is thans voor voetgangers opengesteld, doch nog niet voor voer- en rijtuigen.

— Heden morgen omstreeks half vier uur brak alhier ten huize van den blaauwverwer R. VAN KREGTEN, aan het Zuiderdiep, een hevige brand uit, welke zoo schielijk toenam dat de behuizing van voren tot achteren geheel is uitgebrand. De meubels alleen konden slechts gedeeltelijk worden geborgen, zijnde daarentegen eene aanzienlijke hoeveelheid aanwezige goederen en verfstoffen, alsmede eene groote hoeveelheid turf eene prooi der vlammen geworden. Het huis en de verfstoffen waren gedeeltelijk voor brandschade verzekerd. De oorzaak van den brand is onbekend. Enkele brandspuitgasten hebben eenige brandwonden bekomen.

— Naar wij vernemen, zal de muzijk van het 7de regement infanterie, welke anders des Dingsdags- en Vrijdagsavonds bij de taptoe zich liet hooren, nu, zoo lang het weder zulks toelaat, des Dingsdags- en Vrijdags-avonds van 5—6 uur zal plaats hebben in het Sterrebosch, buiten de Heerepoort.

— Men schrijft van hier aan de *N. Rott. Courant*: „Zoo als bekend is, hebben vóór eenigen tijd eenige invloedrijke personen uit deze stad en provincie het voornemen opgevat om eene geregelde communicatie met stoombooten, 't zij van Groningen, 't zij van Delfzijl, op Londen tot stand te brengen. Het maatschappelijk kapitaal was op p. m. *f* 80,000 gesteld; doch vermits de deelneming zeer gering is geweest, viel dit plan in duigen. Thans verneemt men nader, dat andere personen deze zaak wederom zullen opvatten en waarschijnlijk tot een gewenscht einde brengen, daar de boerenstand het belang van eene regtstreeksche verbinding met de Londensche markt begint in te zien en het deze toch niet aan het benoodigde kapitaal ontbreekt."

— Het getal der sedert de laatste opgave door de cholera-aisatica te *Leiden* aangetasten bedraagt 11, waarvan 5 personen zijn overleden; 14 der toen nog onder behandeling zijnde lijders zijn sedert hersteld, zoodat dit getal op heden nog beloopt 44.

Door de geneeskundige commissie te *Zierikzee* zijn den 12den Sept. aangegeven drie cholera-lijders, waarvan een is overleden.

— Volgens statistieke berekeningen van den heer A. GUILLARD, in zijn onlangs verschenen *Elément de statistique humaine*, bereikt in sommige streken van Frankrijk, België en Sardinië, de middelbare leeftijd van den mensch, 50 jaren, terwijl hij in minder begunstigde landen tusschen 30 en 40 blijft, in Engeland boven de 30 jaren gaat en in Duitschland zich tusschen 30 en 25 jaren houdt. In Napels en Portugal gaat hij niet boven de 23, in Rusland niet boven de 20 jaren. Zoo als bekend is, is de mannelijke bevolking in bijna alle staten zwakker, dan de vrouwelijke, terwijl toch bijna overal meer jongens dan meisjes geboren worden. Volgens denzelfden statisticus, is alleen in Toscane en Sardinië de mannelijke bevolking sterker dan de vrouwelijke; in België ontbreekt reeds onder 425, in Frankrijk onder 165, op de Britsche eilanden onder 100 en in Rusland onder 50 inwoners een mannelijk individu. Op 1000 geboorten komt in Frankrijk eene meerderheid van 32, België en Duitschland van 30 en Rusland slechts van 25 jongens. Volgens denzelfden schrijver, telt men in geheel Duitschland en Zwitserland 1 schoolkind op de 8 en zelfs op 6 inwoners, in de Nederlanden, Engeland en Frankrijk 1 op de 12 tot 18, in Rusland (volgens officiële opgaven) 1 op de 164; in Spanje zelfs slechts 1 op de 200 inwoners.

Kerknieuws.

Bij besluit van den 10den September j.l., heeft Z. M. goedgekeurd het beroep van een predikant, door de Herv. gemeente te Wijk, onder de classis van Heusden, op *H. Rietveld Creyghton*, predikant te Terneuzen.

— Door den algemeenen kerkeraad der Ned. Herv. gemeente te Utrecht is, ter vervulling van de door het emeritaat van den weleerw. zeer gel. heer *A. Francken*, ontstaande vacature, in eene op heden gehoudene vergadering opgemaakt het volgende twaalftal van predikanten: Ds. *Schouw Sandvoort*, th. dr. te Arnhem; *Barger*, te Vreeland; *Molenaar*, te Scheveningen; *Felix*, te Heeg; *Schijvliet*, te Bennekom; *Gewin*, te Heemstede; *Bresser*, te Strijen; *Vinke*, te Leeuwarden; *de Vijver*, te Veenendaal; *van Toorenenbergen*, te Barneveld; *Gildemeester*, te Elburg, en (bij overstemming tegen ds. *Montijn*, pred. te Goudriaan) *Sluiter*, pred. te Dordrecht.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

EFFEKTENBEURS.

AMSTERDAM, 15 *September.*

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	63¾.
Dito Dito	„ 3	„	76⅛.
Dito Dito	„ 4	„	93⅞.
OOSTENRIJK Metalliek	„ 5	„	64⅛.
Dito 1851 en 1852	„ 2½	„	32 13/16.
Dito Nieuwe Litt. B	„ 5	„	75⅛.
Dito Nation. Metall	„ 5	„	68 11/16.
SPANJE Onb. Stukken	„ 1¼	„	19⅞.
Dito Binnenl	„ 3	„	32⅛.
PORTUGAL	„ 3	„	40⅛.
RUSLAND Oblig. *Hope* 1798 en 1816	„ 5	„	102.
Dito Dito 1828 en 1829	„ 5	„	101¾.
Dito bij *Hope*	„ 4	„	—
Dito bij *Stieglitz*	„ 4	„	75¾.

LONDEN, 15 *September.* Consols 90½.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 15 *Sept.* Rogge, hierin is tegen vorige prijzen gedaan.

ZEETIJDINGEN.

GRONINGEN, 15 Sept. Vertrokken de nieuwgebouwde schooner Jenneke Henderika, groot 150 ton, kapit. *R. T. Pik*, v. Veendam, met ballast naar Newcastle.

Binnengekomen te Amsterdam den 13 Sept. kapit. *Waker* Catharina Isabella, v. Memel. — In het Vlie den 11 Sept., *Meijer* Cornelia, v. Tromsöe; *Mulder* 3 Gezusters, v. Oudsoen. — Te Brielle den 12 Sept., *Puister* Rieka, v. Stockholm. — Te Vlissingen den 11 Sept., *Pronk* Gesina Jantina, v. Stockholm. — Te Savanah den 21 Aug., *Bakker* Sagitta, v. Newyork. — Te Livorno den 10 Sept., *Scherpbier* Argo, v. Amsterdam. — Te Malaga den 27 Aug., *van der Sloot* Wilhelmina, v. Newcastle; den 29sten *Romkes* Johanna Carolina, v. Newport; den 31sten *Eggers* Adagio, v. Newcastle. — Op de Loire den 9 Sept., *Pik* Maria Aurelia en *Pik* Jansje, beide v. Amst. — Te Gibraltar den 30 Aug., *Brouwer* Onrust, v. Triest n. Amst.; den 31sten *Hendriks* Maria, v. Triest n. Rott.; *Teensma* Petersburg Paket, v. Livorno n. Amst. — Te Gend den 11 Sept., *Bakkering* Beerendina Hugues en *Pomper* Fennechiena Catharina, beide v. Bergen. — Te Londen den 11 Sept., *Boontje* Vriesland, v. Workum; *Potjer* Dankbaarheid, v. Palermo. — Bij Deal den 11 Sept., *Harkema* Valerius Lodewijk, v. Amst. n. Konst. — Bij Dungeness den 9 Sept., *Nink Blok* Stad 's Gravenhage, v. Akyab n. Rott. — Te Cardiff den 9 Sept., *Glim* Hendrika Margaretha, v. Bristol. — Te Swansea den 7 Sept., *Hoffman* Marg. Simonetha, v. Amst. — Te Liverpool den 9 Sept., *Lohman* Roelfina Gerardina, v. Amst. — Te North Shields den 10 Sept., *Munneke* Baudina, v. Harlingen — Te Goole den 10 Sept., *Kolle* Jeanne Marie, v. Dantzig — Op de Elve den 10 Sept., *Bultje* Antje, v. Gron. — Te Bremerhaven den 9 Sept., *Top* Onderneming, v. Drammen. — Te Arendahl den 31 Aug., *de Jonge* Margretha, v. Koningsb. — Te Koppenhage den 8 Sept., *Meijer* Wobbina Cath., v. Memel. — Te Swinemunde den 9 Sept., *Wiencke* Engelina Meinderdina, van Amst. — Te Pillau den 10 Sept. *Pronk* Hendrika Gesina, van Hartlepool; *Steen* Sieke van der West, v. Goole. — Te Memel den 8 Sept., *Bakker* Vrouw Geertje, v. Liverpool.

Binnengekomen te Texel den 13 Sept., kapit. *Klein* Alida Hendr., v. Aberdour; *Smit* Oude Herstelling, v. Yarmouth. — In het Vlie den 12 Sept., *Ruiten* Verwachting, v. Boness; *Waker* Cath Isabella, v. Memel; *Brouwer* Aurora, v. Dantsig; *Sprik* 2 Gebroed., *Wijma* Stad en Landen en *Oldenburger* Sara Maria, alle 3 v. Frederikst. — Te Brielle den 13 Sept., *Posta* Unie, v. Koningsb. — Te Vlissingen den 13 Sept., *Upmeijer* Alberdina, v. Dantzig. — Te Belfast den 10 Sept., *Coerkamp* Eersteling, v. Texel. — Te Leith den 10 Sept., *Valom* Zorg en Vlijt, v. Memel. — Te St. Nazaire den 9 Sept., *Gruppelaar* Hillegina, v. Stettin. — Te Lissabon den 3 Sept., *Gust* Anthonia Francina, v. Amst.

Binnengekomen te Rendsburg den 6 Sept., kapit. *Reents* Wilhelmina, v. Nijborg n. Holland; *Mulder* Geertruida Lammegiena, n. Antwerpen, *Geltes* Heikiena en *de Groot* Annechina Jantina, beide n. Halte, alle 3 v. Dantzig; den 7den *Schoemaker* Tweeling, v. Amsterdam n Stettin; den 8sten *Bossinga* Amicitia, v. Rendsburg n. Dantzig; den 9den *Kramer* Annette Cathalina, v. Kampen n. Koppenhage; den 10den *v. d. Star* Maria, v. Bremen n Stettin; *Klein* Pieterdina Marchina, v. Amsterdam n. Rugenwalde.

Vertrokken van Amsterdam den 11 Sept., kapt *Post* Eltje Berg, n. Konst.; *de Boer* Jantina, n. Stockholm; den 12den *van der Leij* Albert van Panhuis, n. Koningsb.; *Geers* Catharina, n. Engeland; *Mugge* Martha n. Finland; *Eefting* Harmanna, n. Stettin — Van Helvoet den 12 Sept., *Meihuizen* Jantje Nanninga n. Newcastle. — Van Vlissingen den 11 Sept., *Roelfsema* Roelfina Gesina, naar Koningsbergen. — Van Melbourne den 25 Mei, *Crap Hellingman* Agnetha n. Mauritius. — Van Rouaan den 8 Sept., *Stuitvoet* Annechina Harmina, n. Koningsb. — Van Havre den 10 Sept., *Lodewijks* Alberdina, n. Koppenhage. — Van Portsmouth den 10 Sept, *de Boer qq.* Bougina Lammechiena, v. Genua n. Rott. — Van Liverpool den 8 Sept., *de Haan* Mercurius, n. Dordrecht; den 10den *Schaap* Drie Gebroeders n. Amst.; *de Groot* Maria Reifina, n. Koningsbergen. — Van Boness den 8 Sept., *Kemper* Nijverheid, n. Rott. — Van Bremerhaven den 11 Sept., *Bakker* Hoop, *Bakker* Vr. Jantje en *Bieze* Sophia, alle 3 n. Sappemeer. — Van Harburg den 10 Sept., *Veldkamp* Anna Margaretha, n. Burg — Van Swinemunde den 8 Sept., *Kamminga* Eendragt, n. Amst.

Vertrokken van Texel den 13 Sept., kapit. *Hoekema* Cornelia Wilhelmina, n. Messina; *Snoek* Jacoba Carolina, n. Genua; *Panjer* Gesina en *Gruppelaar* Niessina beide n. Newc.; *de Groot* Eensgezindheid, n. Freder.; den 14den *Laadewer* Capella, n. Australie; *Ouwehand* de Hoop, n. Lissabon. — Van Liverpool den 12 Sept., *Carst* Tweelingszusters, n. Batavia. — Van Port-Madoc den 0 Sept., *Kaops* Lammegina en *Doewes* Geerdina, beide op avontuur.

Zeilklaar te Londen den 8 Sept., kapit. *Engelsman* Gezusters Boll, n. Amst. — Te Bristol den 8 Sept., *Jansen* Margaretha, naar Rott. — Te Liverpool den 10 Sept., *de Jong* Wijnauda Lucretia, n. Amst.; *Dik* Apollo's, n. Groningen.

In lading te Londen den 10 Sept., kapit. *van der Meulen* Drie Gezusters, n. Amst.; *Leeuw* Jantina Ikkina, n. Koningsb. — Te Stockholm den 4 Sept., *Bissinga* Catharina Charlotta, n. de Oostzee.

ZOUTKAMP, 14 Sept. Binnengekomen den 12 Sept., kapit. *Olthoff* Abeldina, v. Noorwegen; *de Boer* Gezina, v. Dantzig.

Vertrokken den 13 Sept., kapit. *Meezenbroek* Wierdina Henderika, op avontuur.

Zeilklaar kapit. *Huges* Johan Gerard, n. Noorwegen; *Valomstra* Alida en *van der Werf* Vrouw Alida, beide op avontuur.

OOSTMAHORN, 13 Sept. Ter reede gearriveerd den 10 Sept., kapit. *Scheon* Twee Gezusters en den 12den *Kragt* de Vr. Catharina, beide v. Leer n. Harlingen.

Vertrokken den 9 Sept., kapit. *Alberts* Louisa Susanna, v. Amsterdam en *v. d. Werp* Christina Wobbegina, v. Kampen, beide n. Hamburg; *Keun* Elsina Jettina, v. Amsterdam n. Altona; *Mulder* Vr. Klazina, v. Muiden n. Leer; *Krook* de Eensgezindheid, v. Zwolle n. Oldenburg; den 12den *Kuperus* Alida, v. Groningen n. Noorwegen; *van der Meer* de Vr. Grietje, v. Harlingen n. Leer; *Bol* de Vr. Martha, v. Amsterdam n. Lubeck; *Heins* Bouwina, *Heins* Hinderika en *Meijer* Alida Magrietha, alle 3 v. Kampen n. Sleeswijk; *Rienks* Nicolaas Theodorus, v. Dockum n. Noorwegen; *de Vries* Hillegina Annegina, n. Newcastle, *Schaaf* Koophandel en Zeevaart, n. Londen en *Schaap* Geerdina Geertruida, op avontuur, alle 3 v. Groningen.

Zeilklaar kapit. *de Jonge* Aijolt en Thomas, *Drewes* Twee Gezusters en *Broekema* Ida Hillechina.

DELFZIJL, 13 Sept. Binnengekomen den 12 Sept., kapit. *Stenger* Geziena Margaretha, v. Fahrsund; *Forma* Antje, v. Leer; *Legger* Jantiena Catharina, v. Hamburg; *de Vries* 5 Gezusters en *Suk* de Welvaart, beide v. Bremen; den 13den *Leeuw* Anna Afiena, v. Frederikstad; *Slik* de Hoop en *Rozeboom* Helena Johanna, beide v. Norden; *Dirks* Fenna, v. Emden.

Vertrokken den 12 Sept., kapit. *Bleeker* Hendrika Jacomina en *Vos* Alida, beide n. Emden; den 13den *Jonker* Johanna Christina, n. Dantzig; *Hazelhof* Jaffer Grietje, n. Emden.

GALLIPOLI, 29 Aug. Het schip Pollux, kapit. *J. Molenaar*, van Brindizi naar Galatz, is den 17den dezer alhier binnengeloopen en ligt met een groot aantal schepen, wegens tegenwind, op de reede.

STETTIN, 10 Sept. Het schip Vereeniging, kapit. Frankema, van Londen komende herwaarts met ijzer, is in den nacht van den 1sten op den 2den dezer in het Kattegat bij Hesselö gestrand. Equipage en inventaris zijn gered, het schip is wrak en vol water.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

7 Sept. Corporaal, Vr. Martha, v. Koningsb. n. Zwolle, m. rogge.
Vierow, Theodora Josina, v. Dantz. n. Purmer., m. hout.
de Haan, Sieverdina, v. Memel n. Amsterdam, m. hennep.
Steen, Sieke v. d. West, v. Goole n. Koningsb., m. zout.
Poelman, Fiducia, v. Memel n. Dundee, m. vlas.
Kwint, Hendr. Gesina, v. Koningsb. n. Zaand., m. lijnz.
8 —— Schummelketel, Johanna en Maria, v. Memel n. Kirkaldy, (m. hennep.
Ekamp, Welvaart, v. Koningsb. n. Antwerpen, m. lijnz.
de Boer, Fenna, v. Dantzig n. Amsterdam, m. hout.
Ouwehand, Westphalia, v. Koningsb. n. Amst., m. lijnz.
v. d. Veen, Mar. Jantje Jac. Bernd., v. Amst. n. Koningsb., (m. stukgoed.
Schuitema, Eendragt, v. Helsinger n. Frederikst., m. ball.
9 —— Bezewinkel, Meika, v. Koningsb. n. Groningen, m. lijnz.
Zwieling, Petrus Horreus, v. Wolgast n. Amst., m. raapz.
Kuipers, Aaltje Scheffers, v. Memel n. Montrose, m. vlas.

De Wind den 7 Sept., W.N.W., N.W.; den 8sten W.N.W., W.; den 9den W., W.N.W., N.W.; den 10den N.

SCHEEPSVRACHTEN.

MEMEL, 8 Sept. In bevrachtingen is het levendig, de vrachten zijn 1 sh. per load gestegen. Toegestaan werd naar Antwerpen f 24 met 5 pCt. en f 25 met 5 pCt. per last zaad.

KONINGSBERGEN, 9 Sept. Geen verbetering in vrachtprijzen. Toegestaan naar Groningen f 19, naar Amsterdam en de Maas f 20 per last lijnzaad; f 22 à f 23 per last hennep en talk; naar België f 22 per last lijnzaad en f 24 per last vlas. Onderscheidene schepen zijn weder met ballast vertrokken, vele nog vrachtvrij in de haven.

STETTIN, 10 Sept. Afgesloten werd naar Holland voor dennen balken f 16, voor eikenhout f 18 met 1 duk. per 10 last.

DANTZIG, 10 Sept. In bevrachtingen is het zeer stil, bij blijven in weerwil evan het vergevorderde jaargetijde onveranderd laag. Toegestaan naar Amsterdam of de Zaan f 23 per last rogge; Brugge f 23 per last hout.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 14 September.

TARWE.					
		Veen	66 ℔ f 8,60	Zw. Voer	38 ℔ f 4,10
Oude	70 ℔ f	GERST.		»	38 » » 4,30
N. Oml.	68 » » 14,40	Winter	54 ℔ f 7,10	»	40 » » 4,50
»	70 » » 15,15	»	56 » » 7,50	»	42 » » 4,70
»	72 » » 15,90	»	58 » » 7,90	»	44 » » 4,90
» Old.	70 » » 14,90	Zomer	54 » »	BOONEN	
»	72 » » 15,65	»	56 » »	Paardeb.	f 8,50,75
»	74 » » 16,40	Knobbe	60 » » 7,80	Gr. Erwt.	f a f
» »	» »	»	62 » » 8,10	Graauwe	f a f
ROGGE.		HAVER.		ZADEN, ENZ	
Inl.	64 ℔ f 10,35	Dikke	36 ℔ f 3 90	Old. Kools.	f 14 f 16
»	66 » » 10,85	»	38 » » 4,20		f 17,25
»	68 » » 11,35	»	40 » » 4,40	Oml.	f 14, f 17 tot f 18,50
»	70 » » 11,85	»	42 » » 4,60	N. Aveelz.	f
BOEKWEIT.		»	44 » » 4,80	Zomerzaad	f
Gr. Zd.	64 ℔ f 8,50	»	46 » » 5,00	G. Mosterdz.	f 12—f 16
» »	66 » » 8,90	»	48 » » 5,20	Lijnzaad	
» »	68 » » 9,30	»	50 » » 5,40	Dedersaad	f
Zw. Zand	64 » » 8,30	Witte Voer	36 » » 3,95	Gr. Grt.	f 11,50 a f 12,50
» »	66 » » 8,70	»	38 » » 4,15	Par. 100 N.	f 14 25
Veen	64 » » 8,20	»	40 » » 4,35	(50,75	f 15 f 16 f 17
				Raapolie p.v.	f 62

Heden is in den graanhandel weinig omgegaan. — Tarwe stil. — Rogge als genoteerd aangeboden, doch bleef genoegzaam zonder koopers. — Boekweit ruim prijshoudende. — Gerst bijna niet aan. — Haver met weinig handel in een doen. — Boonen als voren. — Gort ruim prijshoudend. — Koolzaad weinig in omgegaan, enkele beste partijen zijn als voren verkocht, afwijkende soorten niet dan iets lager te plaatsen.

LEEUWARDEN, 14 *Sept.* Tarwe weinig ter veil en hooger verkocht; 124 pd. knappe f 15,75 bij gerijf en 120 pd. iets mindere soort op f 15,25 gehouden. Van Nieuwe was één klusje ter veil, 130 pd. op f 15,75 gehouden en f 15 te vergeefs geboden. Van Roode werd weinig aangeboden en 128 pd. voor f 16 verkocht. — Rogge tot iets hoogere prijzen met goeden kooplust; 123. 124 pd. f 11,60,75 en 119, 120 pd. Nieuwe Inlandsche f 11,35,40 — Nieuwe Boekweit iets ruimer ter veil met goeden kooplust; 119, 120 pd. Vries Zand f 9,90, f 10 en 117, 118 pd. dito f 9,70,80. — Winter-Gerst weinig ter veil en hooger verkocht; 104, 106 pd. Jarige f 7,25,50. — Haver weinig aangevoerd en iets hooger verkocht; 83, 85 pd. fijne f 5,30,45 en 72, 74 pd. Voer f 4.50,60. Van Nieuwe eenige partijtjes ter veil, voor f 4.50 tot f 5 verkocht. — Zomerzaad vooral voor de puikste soorten genegene koopers, verkocht puik f 16,75, f 17,25 en mindere soorten van f 15 tot f 16 naar kwaliteit. — Lijnzaad in de puike soorten als voren, puik f 15,50, f 16,25; 2de soort f 14,25,50, f 15 en geringere f 11, f 11,50, f 12,50. — De aanvoeren van Koolzaad beginnen meer en meer af te nemen. Men besteedde voor de puikste soorten f 18, f 18,50 en enkel f 18,75; 2de soort f 17, f 17,50 en mindere dito f 15 tot f 16 naar kwaliteit.

ROTTERDAM, 13 *Sept.* Tarwe 155 pd. witbonte Poolsche f 540; 162 pd. nieuwe Hoogl. Kleefs. f 555; 154 pd. Deens. f 500; 158 pd. Galatz f 485.

AMSTERDAM, 14 *Sept.* Tarwe tot iets hoogere prijzen met goeden handel aan cons., 127, 128 ℔ b. Pools. f 530, f 535; 126, 128 ℔ mindere dito f 518, f 525; 126 ℔ dito f 512 aan de Zaan: 124 ℔ Norder f 470; 123 ℔ Gron. f 460 aan de Zaan; 129 ℔ roode Zweedsche f 505; 131 ℔ Kleefs. f 525 — Rogge tot vorige prijzen bij partijen verkocht; 122 ℔ Anclammer f 350; 118 ℔ Pruis f 330; 120 ℔ Holstein f 328, f 330; 118 ℔ Deens. f 316; 120 ℔ Zweeds. f 330, f 331; 119 ℔ Pruis. f 338. — Gerst en Haver zonder handel. — Witte Erwten met veel vraag alsook voor buitenl. rekening en werden bij partij hooger betaald: Stettiner f 10½, Dantziger f 10½.

Koolzaad 1 p. vl. hooger; Elve 92 p. vl.; Gron. 93 p. vl.; op 9 vat in Sept. 106½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering iets flaauwer; op f 64; vlieg. f 62,50; Oct. f 62 a f 61,75; Nov. en Dec. f 61,75 a 50. — Lijnolie op 6 w. f 49,75; vlieg. f 48,50; Oct. f 48 a 25. — Hennepolie op 6 w. f 54,50; vlieg. f 53.

LONDEN, 12 *Sept.* Van vreemde Tarwe is tot dusver tamelijk veel aangevoerd, doch van andere graansoorten weinig. Inl. Tarwe bedong heden gereedelijk de koersen van eergisteren; ook voor vreemde werden de vorige prijzen bewilligd. De andere graansoorten ondervonden weinig handel tot de vorige notering.

Van den 14den. Granen onveranderd, doch vast bij weinig handel

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *Sept.* De prijs der Boter was heden: 1ste soort f 39 à f 39½, tweede soort f 38 à f 38½.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *Sept.* Heden geen rundvee ter markt; schapen weinig aangevoerd en de prijzen loom, in jonge varkens was de aanvoer ruim, de prijzen daarentegen waren zeer uiteenloopende, er werd besteed van f 5 tot f 30.

ZUIDBROEK, 13 *Sept.* Op de heden alhier gehouden najaars-veemarkt was niet veel vee aangevoerd. Het goede vee vond gereede koopers, vroegmelkte koeijen werden verkocht voor f 90 tot f 140. Naar vaalmelkten was geen vraag gedaan.

EFFECTEN-BEURS.

Amsterdam, 14 *September*.

NEDERL. Werk. Schuld 2½ pCt. 63⅞; Dito Dito 3 pCt. 76 1/16; Dito Dito 4 pCt. 93⅞, 93 15/16; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 90¾; Handelmaatsch. 4½ pCt. 124. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 51 7/16. — SPANJE, Onbepaalde Stukken 1¼ pCt. 19 11/16, 20, 19 15/16; Dito Binnenlandsche à 6/m. 3 pCt. 32⅞, 32¾, 32½; Coupons-Bewijzen 4⅛, 4 3/16; Amort Schuld 4⅞, 5 1/16, 5 1/16. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 40⅞, 40 15/16.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 102¼; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 101⅛; Cert. bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 76½; Certific. te Hamburg 5 pCt. 84½. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 68⅞, 64 1/16; Dito Nation. 5 pCt. 68 15/16, 69, 68 13/16; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 31 13/16, 32 1/16; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 32⅛, 32 1/16; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 75, 75⅛, 75⅛; Amerik. Bank-Actiën 2; Dito Orig. 1⅛, ⅞; Nap. Cert. bij *L.* en *B.* 5 pCt. 101⅛; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 100⅛; Braz. 5 pCt. 99⅛, ¼; Mexik. 20 11/16, ¾; Dito Onb. 20 11/16; Peru 4½ pCt. 78; Gren. 2⅞ pCt. 18⅛; Dito Onb. 18 7/16; Dito Uitg. 7 7/16; Ecuador 3 7/16; Dito Onb. 3 1/16; Dito Coup. 38, ⅞; Phil. L. N. 93⅛.

In Holl. fondsen was heden weinig handel of variatie. — Van vreemde effecten waren inzonderheid Oostenrijksche, bij zeer levendige affaire, tot verbeterde prijzen gewild. — Spaansche waren insgelijks tot verhoogde koersen te plaatsen. — Overigens leverde de markt niets belangrijks op.

5 pCts. N. Russen bij *Stiegl.* 82¼.

Koers van het geld: Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 63⅞; Spaansche 1¼ pCt. 19 15/16; Binnenl. 3 pCt. 32½; Metall. 5 pCt. 64 1/16; Dito 2½ pCt. 32⅛ a 1/16.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.